

»Læknarnir tiga um tubbaksvandann«

Í áttatiárunum doyði Sviðtjóð 40 fólk av eyðkvæmi, um leið 7000 av ferðsluáðum og meira enn 100.000 fólk doyðu av sjúkum elvum av tubbaki.

Hvi tiga læknarnir um henda vandan? spyr Gøran Boethius, yvir-lækni á lungnasjúkrahúsinum í Østersund, á eini læknaráðstevnu tann 29.11.1991. Støða læknanna hevur higartil verið ógvuliga linlig, segði G. Boethius fyrri eini fullsettari ráðstevnu um »Tobaken, lækarna och verkligheten«. Borið var eisini fram, at tað eru um leið 4000 frøðirit um tubbaksskaðar, og bert tvey prosent av lungnatil-

burðum eru ikki-roykjarar, og at ein og hvør onnur sjúka, ið völdi 10.000 andlân um árið, hevði verið mett sum landaskaði.

Ikki virðismett

Dygdargóðar fyrirbyrgjandi atgerðir vóru settar í gongd, men viðvikjandi tubbakkinum eru svenskir læknar óvirknir, í hvussu so er í samanburði við læknar í USA og Onglandi. Har eru teir líka virknir í áganginum móti politikarum og avgerðartakarum sum móti tubbaksskíðnaðinum. Orsøkirnar til at læknarnir eru so óvirknir eru fleiri, sigur Gunnar Thiringer, fyristjóðumaður á yrkisheilvágstovuni á

Sahlgrenska sjúkrahúsinum í Göteborg. Fyrirbyrgjandi arbeiði móti tubbakki verður ikki virðismett, eingin sleppur til San Francisco fyrri at práta. Arbeiðið verður hildið at vera leiðiligt, og eingin vil verða hildin fyrri at vera heilaspunamaður ella siðvenjari, og eingin vil skuldyngja sínar sjúklingar.

At roykingin er vandamikil, eru allir læknar samdir um, men haraftur ímóti eru teir ósamdir um, hvussu vandamikið snúsið er.

Í Sviðtjóð snúsa 17 prosent av monnum og tvey prosent av kvinnum.

Elvir ein turv

Gunilla Bolinder á heilivágstovuni á Karolinska sjúkrahúsinum sigur frá, at gjørdar eru stórar kanningar, ið visa, at snúsarar eru í dupult so stórum vand fyrri at fáa hjartatøpp sum ikki roykjarar.

Læknarnir eru samdir um, at skaðavandin av snúsi er meira bindandi enn roykingin. Tað fyrirbyrgjandi arbeiði, læknarnir eiga at gera, skal eisini vera ímóti snúsinum, at upplýsa sjúklingarnar, ganga ímóti tubbakslýsingunum og seta roykibann á sjúkrahúsinum.

DN 29.11.1991

Takka tær sjálvum. Hugsu tær til, um vit søgdu við eyðkvæmissjúklingar, at teir mugu takka sær sjálvum, og tí var gransking av sjúkubrøgdunum ikki neyðug. Hetta eru tey boðini, ið verða givin roykjarum.

Gevist við at vinna pening uppá royking

Haldast má uppat við at fáa vinning burtur úr roykjarum. Latið eitt prosent av inntøku statsins av roykjarum fara til gransking av tubbaksskaða. Tvær milliónir sviar roykja. Á hvørjum ári fær statskassin 6 milliardir krónur í tubbaksskatti, og harafturat kemur meirvirðisskatturin, sum er 3 milliardir. Svenska Tobaks A/B hevur eisini stóran vinning, fílt fær statskassin um leið 10 milliardir árliga burtur úr roykjarum.

Royking gevur ringa heilsu, um tað er eingin ivi. Fleiri kanningar prógva, at roykjarar í størri mun enn ikki roykjarar doyggja av hjarta-áðrasjúkum og av ymsum øðrum skyldum sjúkum.

Hetta lagna fyrirbrigdi, at staturin er um ár vinnur grovan pening av at nokur menniskju koma sær í stóran heilsuvanda tystist vera rangvørgt og eisini ósiðfrøðiligt. Um ein partur av teimum 10 milliardunum, sum roykjarar árliga lata statskassanum, skuldi farið til upplýsing og fyrirbyrgjandi at-

gerðir, til gransking fyrri at verja fyrri ella linna um skaðan av tubbakki ella til sjúkrahúsupphald fyrri sjúkum elvdar av royking, so kundi í ein vissan mun borist í betuflaka við fyrirbrigdinum.

Hvussu nógvur peningur fer aftur til roykjaran? Ein milliard? Ella bara ein millión? Nei, svarið er, ikki ein einasta króna av teimum 10 milliardunum fer til atgerðir fyrri roykjarar, tað vil siga til fyrirbyrgjandi atgerðir ella til gransking fyrri at linna skaðan av royking. Staturin skúmar av rómán av roykjarunum. Tubbakspolitikkurin hjá statinum ella tann tørvandi tubbakspolitikkurin hjá statinum er ein risavaksin svikagerð, har nokur menniskju verða noydd til at gjalda stórar upphæddir uttan at fáa nakað afturfyrri. Soleiðis gjørdur futarnir í miðeldini og soleiðis gera myndugleikarnir í dag.

Hvi er tað so? Ein orsøkin er ivaleyst tann langrøkjuta støðan, sum eyðkennir samfelagsins áskoðan á roykjararnar.

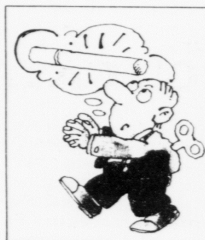
Vil ein sleppa sær undan vandanum fyrri at roykja, so kann verða hildið uppat. At teir, sum ráða fyrri borgum, hava hesa støðu, kann ikki berast í betuflaka við. Ein onnur orsøk kann vera, at roykjararnir eru ikki ein tverskurður av fólkinum, men ein minniluti, og eitt stórt tál av kvinnum og einsamøllum, og fólk við litlari útbúgving. At trýsta hesi er ikki hættisligt. Her skal ein verulig hugabroyting til.

Farið í hernað móti tubbaksvandamálinum á ein visundaligan hátt. Takið gjarna dystin móti eyðkvæmi sum fyrimynd. Við máttmiklum upplýsingum verður stríðst móti eyðkvæmi. Upplýsingar um smittuvandan verða givnar almenninginum og vandabólum. Eisini fer fram ein nágreinilig medisinsk gransking, ið skilgreinir sjúkufarmferðina fyrri á henda hátt at fga grundarlag fyrri eini betri viðgerð.

Tubbaksskaðarnir harafturí móti skulu bert tálma við upplýsing og roykiavvenjing, og tann,

sum heldur áfram at roykja, eigur at takka sær sjálvum. Eingin peningupphædd skal leggjast av til at kanna sjúkubrøgdini, eingin peningur til gransking fyrri at betra viðgerðina. Hugsu tær til, um vit søgdu við eyðkvæmissjúklingar, at teir mugu takka sær sjálvum, og tí var gransking av sjúkubrøgdunum ikki neyðug. Hetta eru boðini, ið verða givin roykjarum.

Gerið eitt munagott stig fyrri at granska tubbaksskaðar. Ein og hvør vinningur á hesum økinum, verður ein stórir menniskjaligur vinningur.

Við tøkk fyrri góða samvinnu farna ár og við vón um tað sama í 1992 ynskja vit øllum viðskiftafólkum okkara eini gleðiligt jól og eitt eydnuríkt komandi ár.

DEUTZ Service DANMARK A/S

Føroya Deild

v/ Johan F. Magnussen

Box 31 - 370 Miðvágur - Tlf. 33340/86840

Ein góð jólagáva

Atgongumerki til nýggjárskonserterna eru at fáa í LM-handlinum og á Kunningarstovuni

FUT & Kyndil